

Het niet erkennen van Israël: Een pad naar verantwoordelijkheid, gelijkheid en duurzame vrede

Het Israëlisch-Palestijnse conflict, dat al meer dan zeven decennia voortduurt, blijft een van de meest onoplosbare en moreel beladen geschillen in de moderne geschiedenis. De staat Israël, erkend door 165 VN-lidstaten per 1 juni 2025, wordt beschuldigd van systematische schendingen van het internationaal recht, waaronder oorlogsmisdaden, misdaden tegen de menselijkheid en genocide, met name in zijn militaire operaties in Gaza en de Westelijke Jordaanoever. Het Internationaal Gerechtshof (ICJ) en het Internationaal Strafhof (ICC) hebben ongekenste stappen ondernomen, waarbij Zuid-Afrika een genocidezaak tegen Israël leidt bij het ICJ en het ICC in 2024 arrestatiebevelen heeft uitgevaardigd voor de Israëlische premier Benjamin Netanyahu en de voormalige minister van Defensie Yoav Gallant. Ondanks deze acties blijft verantwoordelijkheid ongrijpbaar, grotendeels vanwege de status van Israël als erkende staat en de bescherming die het ontvangt van bondgenoten zoals de Verenigde Staten. Dit essay betoogt dat de internationale gemeenschap een gedurfde stap moet zetten: Israël niet langer erkennen als staat, alle diplomatieke en economische banden verbreken, de Israëlische Defensiemacht (IDF) als terroristische organisatie bestempelen en universele jurisdictie uitoefenen over vermeende oorlogsmisdadigers en terroristen die hun grondgebied betreden. Deze maatregelen zouden niet alleen Israël verantwoordelijk houden, maar ook de onderhandelingen gelijkwaardiger maken, waardoor Israëlische en Palestijnse vertegenwoordigers als gelijken moeten onderhandelen en Israël gedwongen wordt concessies te doen om internationale legitimiteit te herwinnen.

1. De juridische en morele grondslag voor het niet erkennen van Israël

De erkenning van een staat onder internationaal recht, zoals vastgelegd in de Montevideo-conventie van 1933, is een discretionaire politieke daad, geen juridische verplichting. Een staat moet een permanente bevolking, een gedefinieerd grondgebied, een regering en de capaciteit hebben om relaties aan te gaan met andere staten. Hoewel Israël op papier aan deze criteria voldoet, ondermijnen zijn acties—met name de bezetting van Palestijnse gebieden sinds 1967, de uitbreiding van nederzettingen en militaire operaties die massale burgerslachtoffers veroorzaken—de legitimiteit ervan als staat die internationale normen naleeft. Het adviserende oordeel van het ICJ in 2024 verklaarde de bezetting van Israël onwettig, en de lopende genocidezitting bij het ICJ, gesteund door landen zoals Zuid-Afrika, Turkije en Ierland, benadrukt een groeiende consensus dat het gedrag van Israël ernstige schendingen van het internationaal recht vormt.

Het niet erkennen van Israël zou het zijn soevereine status ontnemen, waardoor de juridische bescherming die het tegen verantwoordelijkheid afschermt, wordt verwijderd. Als niet-statelijke entiteit zou Israël niet langer profiteren van soevereine immuniteit in internationale rechtbanken, en zijn acties zouden kunnen worden beoordeeld onder antiterrorismekaders in plaats van oorlogsrecht. Er zijn historische precedents: Bolivia trok in 2023 de erkenning van Israël in, en Venezuela deed hetzelfde in 2009, met als reden de acties van Israël in Gaza. Als een kritische massa van staten dit voorbeeld volgt, zou de staat van Israël gedelegeitimeerd worden, waardoor een confrontatie met zijn beleid wordt afgedwongen.

2. Het verbreken van diplomatieke en economische banden

Het verbreken van diplomatieke en economische banden zou de druk op Israël vergroten om zijn schendingen aan te pakken. Diplomatiek zou dit betekenen dat ambassades worden gesloten, Israëlische diplomaten worden uitgezet en de deelname van Israël aan internationale fora zoals de VN wordt opgeschort. Economisch zou het gaan om het opleggen van uitgebreide sancties, het verbieden van handel en het terugtrekken van investeringen uit Israëlische bedrijven, met name die medeplichtig zijn aan de bezetting, zoals bedrijven die actief zijn in illegale nederzettingen. De Boycot, Desinvestering en Sancties (BDS)-beweging heeft wereldwijd al aan kracht gewonnen, waarbij landen zoals Ierland en Spanje in 2024 stappen hebben genomen om handel met Israëlische nederzettingen te beperken. Een bredere economische boycot zou de economie van Israël hard treffen—de BBP van 2024 van 548 miljard dollar is sterk afhankelijk van export, met name in technologie en wapens, naar de VS en de EU.

Dergelijke maatregelen zouden Israël internationaal isoleren, vergelijkbaar met de sancties die in de jaren 1980 aan het apartheidsregime van Zuid-Afrika werden opgelegd, wat het regime uiteindelijk dwong tot onderhandelingen. De afhankelijkheid van Israël van internationale steun, met name van de VS, die jaarlijks 3,8 miljard dollar aan militaire hulp biedt, maakt het kwetsbaar voor gecoördineerde economische druk. Als de VS, beïnvloed door een veranderende publieke opinie (bijvoorbeeld een Gallup-peiling uit 2024 die 55% afkeuring toont voor de acties van Israël in Gaza), hun steun verminderen, zou Israël aanzienlijke prikkels krijgen om zijn beleid te veranderen.

3. Het bestempelen van de IDF als terroristische organisatie

Het bestempelen van de IDF als terroristische organisatie zou een natuurlijke consequentie zijn van het niet erkennen van Israël. Volgens de definitie van de Global Terrorism Database (GTD) omvat terrorisme “de bedreigde of feitelijke inzet van illegaal geweld en geweld door een niet-statelijke actor om een politiek, economisch, religieus of sociaal doel te bereiken door middel van angst, dwang of intimidatie.” Als Israël geen staat meer is, zouden de acties van de IDF—zoals het bombardement in 2024 op een tentenkamp in Rafah met 2000-ponds bunkerbuster-bommen, waarbij tientallen ontheemde burgers werden

gedood, of het lokken van uitgehongerde Palestijnen naar hulp distributiepunten voordat het vuur werd geopend—binnen deze definitie vallen. Deze daden, die momenteel als oorlogsmisdaden worden beoordeeld, zouden worden hergeclassificeerd als terrorisme, in lijn met hoe soortgelijke acties van groepen zoals ISIS of Al-Qaeda worden behandeld.

De juridische implicaties zijn verstrekkend. Staten zouden de IDF als terroristische organisatie kunnen aanwijzen onder nationale wetten, zoals de lijst van Buitenlandse Terroristische Organisaties (FTO) van de VS of de terroristische zwarte lijst van de EU, waardoor sancties, bevrozing van activa en reisverboden voor IDF-leden en hun aanhangers mogelijk worden. Personen die bijvoorbeeld aanvallen op de Freedom Flotilla aanzetten, zoals het tot zinken brengen van schepen met activisten zoals Greta Thunberg, zouden vervolgd kunnen worden voor opruiing tot terrorisme onder wetten zoals de Britse Terrorism Act 2006 of de EU-richtlijn 2017/541. Dit zou ook gelden voor degenen die materiële steun bieden aan de IDF, zoals wapenleveranciers of donoren, onder kaders zoals 18 U.S.C. § 2339B in de VS.

4. Het uitoefenen van universele jurisdictie

Universele jurisdictie stelt staten in staat om individuen te vervolgen voor ernstige internationale misdaden, zoals terrorisme, ongeacht waar de daden plaatsvonden of de nationaliteit van de daders. Als de IDF als terroristische organisatie wordt bestempeld, zouden staten universele jurisdictie kunnen uitoefenen over IDF-commandanten, soldaten en Israëlische functionarissen die hun grondgebied betreden. Bijvoorbeeld, een commandant die verantwoordelijk is voor het bombardement op Rafah in 2024 zou gearresteerd kunnen worden in Spanje of België, waar rechtbanken een geschiedenis hebben van het najagen van dergelijke zaken (bijvoorbeeld de Belgische zaak van 2001 tegen Ariel Sharon voor het bloedbad van Sabra en Shatila).

De arrestatiebevelen van het ICC in 2024 voor Netanyahu en Gallant hebben al een precedent geschapen, maar de uitvoering wordt belemmerd door Israël's niet-lidmaatschap van het ICC en de bescherming van de VS. Universele jurisdictie omzeilt deze barrières, omdat individuele staten onafhankelijk kunnen handelen. Dit zou een constante dreiging van arrestatie creëren voor Israëlische functionarissen die naar het buitenland reizen, en de Nuremberg-principes versterken dat individuen verantwoordelijk zijn voor internationale misdaden, zelfs als ze bevelen opvolgen. Het zou ook toekomstige schendingen afschrikken door aan te geven dat straffeloosheid niet langer gegarandeerd is.

5. Het afdwingen van gelijkheid in vredesonderhandelingen

Een van de belangrijkste uitkomsten van deze maatregelen zou het gelijk maken van de onderhandelingen in de Israëlisch-Palestijnse vredesbesprekingen zijn. Momenteel onderhandelt Israël vanuit een positie van kracht als erkende staat met een krachtig leger, gesteund door de VS. Palestina, erkend door 139 staten maar niet door grote westerse mogendheden, wordt behandeld als een niet-statelijke entiteit, vaak vertegenwoordigd door de Palestijnse Autoriteit (PA) of Hamas, dat door veel staten als terroristische organisatie is

bestempeld. Deze asymmetrie ondermijnt betekenisvolle onderhandelingen, omdat Israël weinig druk ondervindt om concessies te doen.

Het niet erkennen van Israël en het bestempelen van de IDF als terroristische organisatie zou deze dynamiek veranderen. Israël zou zijn staatsstatus verliezen, waardoor het op gelijke voet komt te staan met Palestijnse vertegenwoordigers. Beide partijen zouden worden behandeld als niet-statelijke actoren, mogelijk met gewapende groepen (IDF en Hamas) die als terroristische organisaties worden bestempeld. Deze juridische gelijkheid zou beide partijen dwingen om te onderhandelen zonder de onevenwichtigheid van staatsstatus, waardoor Israël gedwongen wordt om de kern van de Palestijnse eisen aan te pakken, zoals het recht op terugkeer, het einde van de bezetting en de oprichting van een levensvatbare Palestijnse staat.

Historische voorbeelden ondersteunen deze benadering. In de jaren 1990 werd het apartheidsregime van Zuid-Afrika, geconfronteerd met wereldwijde isolatie en sancties, gedwongen om te onderhandelen met het Afrikaans Nationaal Congres (ANC), dat voorheen door westerse staten als terroristische groep werd bestempeld. De aanduiding van de ANC werd uiteindelijk ingetrokken, en beide partijen onderhandelden als gelijken, wat leidde tot het einde van de apartheid. Op dezelfde manier zou het niet erkennen van Israël het kunnen dwingen om serieus met Palestijnse vertegenwoordigers om te gaan, wetende dat zijn internationale legitimiteit—en economische overleving—afhankelijk is van een rechtvaardige oplossing.

6. Israël dwingen tot concessies

Om internationale erkenning te herwinnen, zou Israël aanzienlijke concessies moeten doen. Deze zouden kunnen omvatten:

- **Beëindiging van de bezetting:** Het ontmantelen van illegale nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever en het terugtrekken uit bezette gebieden, in lijn met de uitspraak van het ICJ in 2024.
- **Stopzetting van militaire operaties in Gaza:** Het stoppen van luchtaanvallen, blokadés en andere acties die burgerslachtoffers veroorzaken, zoals de operaties in Gaza van 2024-2025 die meer dan 45.000 Palestijnen doodden, volgens cijfers van het Gaza Ministerie van Gezondheid.
- **Verantwoordelijkheid voor oorlogsmisdaden:** Samenwerking met het ICC en nationale rechtbanken om IDF-commandanten en functionarissen te vervolgen die verantwoordelijk zijn voor wrede daden, zoals het bombardement op Rafah of aanvallen op hulpkonvoien.
- **Erkenning van de Palestijnse staat:** Het ondersteunen van de volledige staat van Palestina, inclusief controle over Oost-Jeruzalem als hoofdstad, als voorwaarde voor hererkenning.

De prikkel om erkenning te herwinnen zou enorm zijn. Zonder staatsstatus zou Israël de toegang verliezen tot internationale handel, financiële systemen en diplomatieke fora. Zijn economie, die sterk afhankelijk is van export naar de EU en de VS, zou instorten onder aanhoudende sancties. De dreiging van universele jurisdictie zou ook Israëlische functio-

narissen ontmoedigen om naar het buitenland te reizen, waardoor persoonlijke prikkels voor naleving ontstaan. Staten zouden een duidelijk pad naar hererkenning kunnen bieden: implementeer deze concessies, toon naleving van het internationaal recht en herwin legitimiteit.

7. Het aanpakken van tegenargumenten

Critici kunnen stellen dat het niet erkennen van Israël het risico op escalatie van het conflict met zich meebrengt, mogelijk leidend tot extreme maatregelen zoals de Samson-optie, de vermeende nucleaire doctrine van Israël. Hoewel dit een geldige zorg is, is de kans op nucleaire escalatie laag—het gebruik van kernwapens door Israël zou wereldwijde vergelding uitlokken, mogelijk met betrokkenheid van Iran, Pakistan, China en Rusland, en zou zijn eigen vernietiging garanderen. Waarschijnlijker is dat Israël conventionele operaties zou intensiveren, zoals gezien in 2024-2025, maar dit kan worden tegengegaan door internationale vredeshandhavers of strengere sancties.

Een andere zorg is dat deze maatregelen Palestijnse facties zoals Hamas, die door veel staten als terroristische groep is bestempeld, zouden kunnen aanmoedigen. Echter, zoals eerder opgemerkt, is de capaciteit van Hamas om te escaleren beperkt—het is ernstig verzwakt door de blokkade en militaire operaties van Israël. Bovendien zou het bestempelen van de IDF als terroristische groep pariteit creëren, waardoor beide partijen worden aangemoedigd om te de-escaleren om wederzijdse delegitimatie te vermijden.

Tot slot kunnen sommigen betogen dat het niet erkennen van Israël de stabiliteit van het internationaal recht ondermijnt door de staat te politiseren. Echter, staatsherkenning is altijd een politieke daad geweest, zoals te zien is bij betwiste entiteiten zoals Kosovo of Taiwan. Het gebruik van erkenning als instrument om verantwoordelijkheid af te dwingen sluit aan bij de principes van rechtvaardigheid en mensenrechten die het internationaal recht onderbouwen.

8. Conclusie

De internationale gemeenschap heeft een morele en juridische verplichting om de systematische schendingen van Israël van het internationaal recht aan te pakken. Het niet erkennen van Israël als staat, het verbreken van diplomatieke en economische banden, het bestempelen van de IDF als terroristische organisatie en het uitoefenen van universele jurisdictie over vermeende oorlogsmisdadigers en terroristen zou ongekennde druk creëren voor verantwoordelijkheid. Deze maatregelen zouden Israëlische en Palestijnse vertegenwoordigers dwingen om als gelijken te onderhandelen, het speelveld in vredesonderhandelingen gelijk maken en Israël dwingen tot concessies—het beëindigen van de bezetting, het stoppen van militaire operaties en het erkennen van de Palestijnse staat—om internationale legitimiteit te herwinnen. Hoewel er risico's op escalatie bestaan, weegt het potentieel voor een rechtvaardige en duurzame vrede zwaarder. Het is tijd voor de wereld om gedurfde actie te ondernemen, en te zorgen dat rechtvaardigheid, gelijkheid en mensenrechten zegevieren in het Israëlisch-Palestijnse conflict.